

DREPTUL LA UN MEDIU SĂNĂTOS

Gheorghe AVORNIC, *doctor habilitat în drept, profesor universitar, Republica Moldova*

Iordanca-Rodica IORDANOV, *doctor în drept, conferențiar universitar, Republica Moldova*

*Universitatea de Științe Politice și Economice Europene "Constantin Stere", Chișinău, **Moldova***

Pe parcursul ultimilor decenii sunt înregistrate la nivel local, regional și global mai mult ca oricând impactul activității umane asupra mediului cum ar fi: schimbările climatice, degradarea stratului de ozon, acidificarea, impactul substanțelor chimice și al deșeurilor, reducerea diversității biologice, poluarea apelor terestre, degradarea solurilor etc. Respectiv, statele fiind îngrijorate de riscurile acestor poluări asupra vieții și sănătății cetățenilor și de pierderile / degradările de resurse naturale, având în vedere și proporțiile foarte mari ale acestora, ca și efectele tot mai nocive asupra mediului la nivel global, depun eforturi considerabile în perfectarea cadrului politic și normativ din domeniul protecției mediului și folosirii durabile a resurselor naturale.

Argumente de ce este necesară un cadrul legislație de mediu eficient sunt destule argumente, prioritar ar fi pentru respectarea drepturilor omului la un mediu sănătos, pentru a preveni folosirea abuzivă a resurselor de mediu și pentru reducerea/stoparea degradării mediului. Este constatat faptul că poluarea (aerului, apei sau solului) este un factor prezent și distrugător și totodată nu respectă teritoriile politice sau jurisdicțiile legislative. Astfel, problemele de mediu sunt intrinsec de natură globală. Prin urmare, pentru a preveni astfel de probleme, legislația de mediu nu este necesară doar la nivel național, ci și la nivel regional și internațional.

În această ordine de idei, Republica Moldova la momentul de față este parte prin semnare sau ratificare la aproximativ 36 acte regionale sau internaționale de mediu. Adicional, în anul 2014 a fost semnat Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, care în anexa XI prevede lista de Directive și Regulamente europene care trebuie să fie transpuse în Republica Moldova. Aceste acte ratificate stau la baza sistemului politic și normativ în domeniul mediului.

După semnarea Acordului de Asociere a RM cu UE (în continuare AA), Guvernul Republicii Moldova este nevoit să întreprindă toate angajamentele și acțiunile concrete necesare, în toate domeniile de activitate a statului. În special capitolul „Mediu”, prevede aceste sarcini concrete care trluiesc satisfăcute de către autoritățile statului dintre Prut și Nistru:

- a) Elaborarea legislației, normelor și standardelor armonizate cu prevederile directivelor Uniunii Europene, precum și consolidarea capacității instituționale și înființarea structurilor noi necesare.
- b) Divizarea strictă și clară a competențelor între organele de mediu la nivel național, regional și local.

- c) Elaborarea strategiilor sectoriale în domeniul apei, aerului, conservării biodiversității, adaptării și atenuării fenomenului schimbării climatice.
- d) Integrarea mediului în alte politici sectoriale, promovarea dezvoltării economice verzi și a eco-inovațiilor.

În procesul de transpunere atât a actelor internaționale, cât și a celor europene, se studiază foarte amănunțit experiența multor state, una din problemele lansate ar fi necesitatea codificării reglementărilor de mediu sau elaborarea separată a legilor în din toate domeniile ce includ protecția mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale.

Experiența unor state europene (Regatul Țărilor de Jos, Suedia, etc), a Kazahstanului (stat post sovietic) în elaborarea și adoptarea Codului de mediu (ecologic) a fost evaluată și cercetată în vederea stabilirii beneficiilor și pașilor pe care îi poate întreprinde RM pentru efectuarea exercițiului de codificare a legislației de mediu. La fel a fost studiată experiența Germană în aplicarea abordării ca pentru fiecare categorie de componente ale naturii să fie dedicat câte un singur act normativ, ce include aspectele de reglementare, protecție, administrare, autorizare, raportare etc.

Pe cadrul actelor de politici în domeniul mediului au fost stabilită ierarhia acestora, ce corespunde și prevederilor din Hotărârea de Guvern cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice nr. 386 din 17.06.2020. Respectiv, va fi aprobată Strategia de mediu care va cuprinde analiza situației din care vor reieși obiectivele și direcțiile prioritare, va fi dedus impactul acestor activități și obligatoriu indicatorii de monitorizare și evaluare. Din acele obiective și direcții prioritare, pentru fiecare în parte vor fi elaborate programele și planurile de activitate.

Respectiv abordarea holistică, în elaborarea cadrului normativ de mediu trebuie să fie argumentată și aplicată. Cercetarea respectiv vine să ne aducă claritate.